

מסורת הש"ס

האשה נקנית פרק ראשון קידושין

לג.

עין משפט נר מצוה

שכב א מ"י פ"ו מהל'
ש"ס הל' ב סמג
עשין יג טו"ש"ע י"ד סי'
רמז ספ"ק ה'
שכב ב מ"י פ"ד מהל'
בכורים הלהל' ח'
שכב ג (מ"י) פ"ג מהל'
ק"ש הל' ג ש"ע
י"ד סימן רמז ספ"ק ד'
בכורים:
שכב ד מ"י פ"ג מהל'
ק"ש הל' ד סמג
עשין יח טו"ש"ע א"ח סי' פה
ספ"ק ב'
שכב ה ד מ"י פ"ו
מהל'ט מ"ח הל'
ב ו סמג עשין יג טו"ש"ע
י"ד סי' רמז ספ"ק ג ג'
שכב ז מ"י ש"ס פ"ה
הלהל' ג סמג ש"ס
טו"ש"ע ש"ס ספ"ק ט'
שכב ח מ"י ש"ס פ"ו
הלהל' ג טו"ש"ע
ש"ס ספ"ק י'
שכב ט י מ"י ש"ס פ"ו
הלהל' ט טו"ש"ע
ש"ס ספ"ק י':

הנהרות הב"ח
(א) נב' דל"ב נמצאת
אמה כ"ר:

דעו רש"י פריב"ן. מכיר קרוב.

מוסף רש"י

אין בעלי אומניות.
העסקים במלכות אחרים
מפניהם (ד"ר).
עומדים לנכון כדי
שית' רגילים לל' (ש"ס).
חביבה מצוה בשעתה.
לכיסו אלו לתכנה (ש"ס).
מכשילן לעתיד לבא.
שאל לא ידעו להם פנים
לפניהם ודקן כבוד, לא
יגילו לל' מפני הטעות
(ש"ס). מוסתא. מתקן כמו
מסותה ויחזק מתרגמין
ואספי (ש"ס).
בבתי גואי הא בבתי
בראי. מתמלאת של' ג'
מחזיקים היו לו פנימי להיע
ולשחקק אלתעי שיער
לחוט מן המתקן ולעס
מקור ויחזק לחזק וגומר
לשמוע ונתן שם מיינעת
המתקן (ש"ס). בכל
מקום מותר להרהר.
דגמי מורה (ש"ס).
חזק מבית המרחץ.
לפי של'ס עומד ערס
(ש"ס). רבו המובהק.
שירז סמנתו ממנו (ב"ח)
(ג'). לאו אדעתין. לא
נמתי לני (ברכות כו.).
נקטינן. מסות מלכותיות
מנהג מרומיותו (ש"ס).
(ה). הרפתקי. מקיות
(ר"ח טו.). הדור עבד
להו. לנע מעט כלול
רואה לעמוד (ש"ס).
אין

מוסף תוספות

א. ומיה לייפין לעסוקין
במלכות נמי שאין
חיובין שאם אלו היו
חיובין גם אותן היו
רשאים. מוס' י"ד. ונראה
דאפילו עסוק במלכותו
לא מחייב כדאמרינן מה
קמה שאין בה חסרון כיס

אין בעלי אומניות רשאים לעמוד בו. מיה מה לשון רשאי שייך
דמשמע דליכא איסורא וי"ל דמייירי בעוסקין במלכות אחרים
והשתא שייך לשון רשאים ומהו י"ל רשאים כמו חייבין כי הדין
דמנן בערמין פרק המקדש שדור (דף כח:) כמה רואה אדם ליתן
בשור זה לעולה אע"פ שאינו רשאי
פ"י אע"פ שאינו חייב והשתא נראה
דמייירי שפיר בעוסקין במלכות
עלמנן: שני חומשין. פי' בקונט'
לשון חומש הספר וי"מ חמשה חומשין
יש בו כמו בשל תורה אשרי האיש
(תהלים א) כאל תערוג על אפיקי
מים (ש"ס מצ) אך טוב לשרל' (ש"ס עג)
תפלה למשה (ש"ס ד) ילמרו גאולי
(ש"ס קו) לכל אחד מן הספרים אלו
מסיים בלמן לצד מן האחרון שהוא
סוף תהלים: [שמא בהן יושב
ומהרהר בו. לא היה לרין לומר
בהן דה"ה בשאר ד"ת אלא הא דקאמר
הכי סוד' ה' לירליו (א) כדאיתא (ב) צ"ל
דאמר ר' חייא יצא עלי אס לא הייתי
מסתכל כספר תהלים כו. מ"י:]
אין

להם אחינו אנשי מקום פלוני בואכם לשלום א"ר יוחנן מפניהם עומדים
מפני תלמידי חכמים אין עומדים אמר רבי יוסי בר אבין (א) בוא וראה
כמה חביבה מצוה בשעתה שהרי מפניהם עומדים מפני תלמידי חכמים
אין עומדים ודלמא שאני התם דא"כ (ב) אתה מכשילן לעתיד לבא
אמר מר יכול יעמוד מפניו מבית הכסא ומבית המרחץ ולא ר' חייא
הוה יתיב בי מסחותא וחליף ואזיל רבי שמעון בר רבי ולא קם מקמיה
ואיקפד ואתא אמר ליה לאבוב שני חומשים שנית' לו בספר תהלים ולא
עמד מפני ותו בר קפרא ואמרי לה ר' (א) שמואל בר ר' יוסי הוה יתיב בי
מסחותא על ואזיל ר' שמעון בר רבי ולא קם מקמיה ואיקפד ואתא א"ל
לאבוב שני שלישי שלישי שנית' לו בתורת כהנים ולא עמד מפני ואמר
לו שמא בהן יושב ומהרהר טעמא דבהן יושב ומהרהר הא לאו הכי לא
לא קשיא (א) בבתי גואי הא בבתי בראי ה"ל מסתברא (א) דאמר רבה בר
בר חנה אמר ר' יוחנן בכל מקום מותר להרהר חוץ מבית המרחץ ומבית
הכסא דילמא לאונסיה שאני: יכול יעצים עיניו כמי שלא ראהו (א) אמו
ברשיעי עסקינן אלא יכול יעצים עיניו מקמי דלימסיה זמן חיובא דכי מטא
זמן חיובא הא לא חזי ליה דקאים מקמיה ת"ל תקום ויראת תנא ואיזוהי קימה
שיש בה הידור הוי אומר זה ד' אמות אמר אב"י לא אחרן אלא ברבו שאינו
מובהק אבל ברבו המובהק ימלא עיניו אב"י מכי חזי ליה לאודניה דחמרא
דרב יוסף דאתי הוה קאים אב"י הוה רכיב חמרא וקא מסגי אגודא דנהר
סגי' יתיב רב משרשיא ורבנן באידך גיסא ולא קמו מקמיה אמר להו
ולאו רב מובהק אלא אמרו ליה (א) לאו אדעתין: ר' שמעון בן אלעזר אומר
מנין לזקן שלא יטריח ת"ל זקן ויראת: אמר אב"י נקטינן ידאי מקיף
חיי אב"י מקיף רבי זירא מקיף רבינא הוה יתיב קמיה דר' ירמיה מדיפתי
חלף ההוא גברא קמיה ולא מיכסי רישא אמר כמה חציף הא גברא
א"ל דלמא ממתא מחסיא ניהו דגסי בה רבנן: איסי בן יהודה אומר
מפני שיבה תקום ואפילו כל שיבה במשמע: (א) אמר ר' יוחנן הלכה
כאיסי בן יהודה ר' יוחנן הוה קאי מקמי סבי דארמאי אמר כמה
הרפתקי עדו עליהו דהני רבא מיקם לא (א) קאי הידור עבד להו אב"י
ידיב ידא לסבי רבא משרד שלוחיה רב נחמן משרד גוזאי אמר אי
לאו תורה כמה נחמן בר אבא איכא בשוקא א"ר אייבו אמר ר' ינאי

אין

אף הידור שאין בו חסרון כיס. מוס' חולין נד: ב. חוב מתרגמין רשן. יע"ש. כדמתרגמין לא תהיה לו בנושה לא תהא
לית כרשיא. מוס' חולין נד: ג. כששאל רבי לרבי חייא למה לא עמד השיב לו יבא עלי. מוס' הל"ש.
מכבוד

יכול יהדרנו בממון. כדכתיב (ויקרא יט) לא תהדר פני גדול דמשמע
בממון וכגון ודל לא תהדר ברביו (שמות כג:) מי לא עסקינן.
כלומר מי לא משמע נמי אפילו נוקב מרגניתא שאומנות יקרה היא
ומלרין ליה למיקם ואע"ג דבטל ממלכתו ואיכא חסרון כיס: מה
הידור שאין בו ציטול מלאכה. דלן
לשון הידור אלא נשיאות פנים או
בממון או ציטול דברים ואין במשמעו
ציטול מלאכה: מה קימה שאין זה
חסרון כיס. דהא אוקימנא דבשאלן
זה ציטול מלאכה עסקינן ותו לא
שייך זה חסרון כיס: אף הידור
שאין בו חסרון כיס. ועל כרחיך לא
נכתב הידור אלא לדרוש כדאמרן
למעוטי עמידה מרחוק ולמעוטי צית
המרחץ כדאמרן: עומדין מפניהם.
במבאי בכורים קאי כשעוצרים בתוך
ירושלים: ומלמא מכשילן. שלא יצאו
עוד שיאמרו נכזים אנו צעיניהם
ולאו משום חיוב מצוה הוה ואילו
בני אדם הניכרים חשודים בעיר
ועסוקים במנות לא הוה למיקם
מקמייהו: מסחותא. מרחץ כדמתרגמי'
(בראשית מג) ויחזק ואספי: שני
חומשים. שני חמישים של ספר שנית'
לו מדרש אגדותיו: שני שלישי של'ס.
שני חלקים של של'ס הספר: פורס
כהנים. ספר ויקרא שנית' לו ברייתא
של מדרש הספר: נבן היה מהרהר.
וטורד היה ולא הינן צעדיך לפניו:
כפי גואי. מקום שגני אדם עומדים
ערומים והא דר' שמעון ברבי צנתי
בראי מקום שעומדים לצושים דהתם
מקום הידור הוא: ה"ל מסתברא. דר'
שמעון ברבי צנתי בראי מדקאמר
ליה בהן יושב ומהרהר: לאונסיה
שאני. פעמים שהוא טורד ומעייף
שם צעדיהם לפני כניסתו למרחץ וע"כ
היא שגורה בפיו ולבו ומעייף זה צנית
המרחץ: ברשיעי עסקינן. צנתייה
לנה לי קרא אס ראה ועלם הרי
עבר על מקום והדרת: זמן חיוביה.
בארבע אמותיו כדלקמן (עמוד ב):
פ"ל וירא. יש לך לירא מן היוצר
היודע מתחבטותך שאתה מנקש
תחבולות להפטר ממנו: שיש זה
הידור. כבוד ונשיאות פנים שדבר
הניכר הוא ששצצילו עמד: באידך
גוסא. הנהר מפסק צנייה: ולאו
רז מונסק אלא. ואף על פי שאתם
רחוקים יותר מד' אמות איבעי לכו
למיקם: לאו אדעתין. לא מזכרנו
לעמוד שהיינו טורדים: ואי מקיף.
מסבך דרך אחרת שלא לעבור לפני
הכבוד: חיי. מלרין ימים: דגסי
בה צרצין. ממיד רגילים אכלס
ולבס גם בחכמים כלילי זה מהם:
גסי. בלע"ז פריצ"ד: הרפתקי.
מקראות וזרות וראו נסים הרצה

ובטיל ממלכתו. רש
שהו פורטה באותה קימה.
מה הידור. שיכול להדרו
אפילו כשעושה מלאכה.
אף קימה. שאם עושה
מלאכה אינו מצוה לקום.
ומה קימה [שאין בה
חסרון כיס]. שהרי אינו
נזנח לו ממנו. אינו
רשאי. פרי"ש בארלו
טרפות [חולין נד, ב] דיה
[אין] כשעוסקים במלאכה
אחרים. ע"כ. ולישנא
דעסוקים במלאכה לא
משמע מלאכה אחרים
אלא משמע מלאכה
עצמן, ופשטיה דעובדא
דר' יוחנן פתורא דאילו
טרפות נמי משמע שהיה
עוסק במלאכה עצמו דקא
קרי ליה פתורא כלומר
שהיה שולחני, אע"פ
שנזקק שם ריש לפרש
שהיה משתכר בשכר
אחרים למחצה. ופי' אין
רואין כלומר מצד החיוב
והוא כמו אין חיובין,
לפרי"ש קשה אפילו דאילו
מלאכה אחרים אמאי
אין רשאי שילמו לבעל
הבית שכר בטולו. אלא
דאי אין רשאי מצד
החיוב קאמר, שהתורה לא
צותה שיקומו מפני ת"ח
בשע עסוקים במלאכה
הילכך אין רשאי לעשות
כן מפני מצות הידור
והוא כמו אין חיובין.
וכן תבין דעת הר"ם
בת"ת פ"ו (ה"ב) שכתב
ואין בעלי אומניות חייבים
לעמוד מפני ת"ח בשעה
שעוסקים במלאכה.
חומשים. ספר תהלים
נחלק לחמשה ספרים.
בתי גואי. שעומדים שם
ערומים שאין שם הידור.
רבו שאינו מובהק הוא אם
הוא גדול הימנו אע"פ
שלא למדו כלל או אם
הוא פחות הימנו ולימורו
קצת. כמו שבארתי בסוף
אלו מציאות. ורבו מובהק
לא מקרי אלא כשלמד
רוב חכמתו ממנו. הוה קאי.
ראינו. נקטינן. קבלה היא כידניו
שם מקיף עליו את הדרך והולך בדרך
אחר כדי שלא יטריחם מאריך ימים.
דגסי. דעתם קרובה אצל החכמים והורגין
בכך ואינם מקפידים כשהולכים לפניהם
בגילוי הראש. הלכה כאיסי. ומסתברא
דאיסי לא פליג אדרי' ויסי ותריונו פליג
את"ק דבעי זקנה. הלכך אפילו יניק
וחזים, וכן דעת הר"ם [פ"ו ה"א].
הרפתקי. סבות ועניינים. עדו. עברו.
כמו ולא ערה עליו שחל [איוב כח, ח].